

תוכן דפים לשאלון מס' 2

עמוד 1 תוכן הדפים.

עמוד 2 – 8 תכנית העבודה לשנת הערכה.

עמוד 9 הצהרת וחתימת מנהל המכון.

עמוד 10 תוכן מפורט לפרסום.

עמוד 11 חשיבותו למחקר התורני של הפרסום.

עמוד 12 עבודת המכון

עמוד 13 צילום עמוד השער.

עמוד 14 עמוד שרשום שזכויות המחקר שייכות לעמותה.

עמוד 15 תוכן עניינים של הפרסום.

עמוד 16 עמוד שרשום בו שם החוקר הראשון.

עמוד 17 עמוד שרשום בו שם החוקר השני שעבד על הספר.

עמודים 18 – 22 צילום אקראי של 5 עמודים מהספר.

תכנית עבודה לשנת ההערכה

פרוט המחקרים שנערכו במכון בשנת ההערכה, בהגדרתה ב'תיקון הרחוב להקדמת שנת ההערכה' (*):

(א) בין התאריכים 1 בינואר 2022 ועד 31 בדצמבר 2022

(ב) בין התאריכים 1 באוקטובר 2022 ועד 30 בספטמבר 2023

* 'שנת הערכה' – בהתאם ל'תיקון הרחוב להקדמת שנת ההערכה' שמקדם מינהל התרבות בימים אלה (מבחינים לחלוקת נספי תמיכות של משרד התרבות והספורט במוסדות תרבות לשנת התמיכות 2024) - 'שנת ההערכה' הינה שנה קלנדרית 2022 עד 1.1.22 עד 31.12.22.

עם זאת, כהוראות מעבר לשנת התמיכה 2024, במקרים בהם מוסד לא יעמוד בתנאי הסף בשנה קלנדרית 2022, הרי שניתן יהיה להתייחס לשנת ההערכה, כפי שמופיעה במבחני התמיכה המקוריים.

לפיכך, על כל המוסדות למלא השנה שאלון זה על כל 4 טבלאות, עבור שתי התקופות האמורות מעלה, גם אם חלק מהנתונים חופפים.

1. כאמור, חובה למלא שאלון זה עבור שתי התקופות האמורות מעלה (כל 4 הטבלאות).

2. שאלון זה כולל שני חלקים (א' ו-ב'):

חלק א' מתייחס לפרסומים שיצאו לאור בשנת ההערכה.

חלק ב' מתייחס לעבודות מחקר שעדיין בשלבי עבודה שונים, ואשר טרם ראו אור בשנת ההערכה.

יש לציין אך ורק פעילות מחקרית שהתבצעה במכון, ויצאה לאור על ידו בלבד (שם המכון מופיע על הפרסום כמוציא לאור וכבעל הזכויות הבלעדיות).

4. לגבי הטור בו אתם מתבקשים לציין את שמות החוקרים שעבדו על המחקרים:

א. יש לציין פעילות מחקרית שהתבצעה ע"י חוקרי המכון בלבד, ולא ע"י חוקרים שאינם רשומים בשאלון מס' 6 (מצבת החוקרים).

ב. יש לציין את כל שמות החוקרים שעבדו הן על פרסומים שיצאו לאור בשנת ההערכה, והן על עבודות מחקר שעדיין נערכות בשנת ההערכה!

ג. שמות החוקרים המופיעים בשאלון זה כעובדים על עבודות מחקר / פרסומים כלשהם – חייבים להופיע גם בפרסום עצמו, כאשר יצא / ייצא לאור. חייבת להיות התאמה מוחלטת בין שמות החוקרים המופיעים בשאלון, לבין שמות החוקרים בפרסומים. לפיכך, במקרה בו דווח בעבר שמו של חוקר מסוים, כמי שעובד על עבודת מחקר המופיעה בשאלון זה – יש לציין בטור החוקרים העובדים על עבודת המחקר, למרות שהוא לא מופיע בשאלון 6. יש לסמן כוכבית (*) ליד שמו, על מנת שניתן יהיה להבין שהוא כבר לא עובד במכון. כמו כן, יש לציין גם על הפרסום, לרשימת לאור, כמדד במבחני התמיכה.

ד. חובה לציין שם מלא (משפחה ופרטי) של כל החוקרים ע"פ סדר הא"ב של שם המשפחה.

ה. עקב בעיות שהתעוררו בשנים קודמות, יש להקפיד על ציון שם מלא (משפחה ופרטי) של כל החוקרים, באיות זהה למופיע בשאלון 6 ובשאר השאלונים. אי הקפדה על כך עלולה לפסול חוקר מלהימנות במסגרת מאבט החוקרים של המכון, על כל המשתמע מכך. אין להוסיף תארים כלשהם לשמות החוקרים באף אחד מן השאלונים השונים (על מנת למנוע פגיעה בבוודם של החוקרים, בכותרות השאלאות המתייחסות לשמות החוקרים מופיע התואר 'ר'בנים' המתייחס לכלל החוקרים הרשומים בטבלה).

5. אין לכלול בעבודות המחקר מהדורות חדשות / חוזרות של פרסומים מן העבר, בין במהדורות צילום ובין במהדורה של סידור מחדש, שאין בהן תוספות משמעותיות כלשהן. זאת, להבדיל ממהדורות חדשות הכוללות תוספות על הפרסומים המקוריים, אותן יש לעיין באופן מפורט.

טבלאות אלה הינן תמצית פירוט הפעילות המחקרית. חובה לצרף לכל פרסום / עבודת מחקר הרשומה בטבלה דפים נפרדים:

עבור פרנסים שיצא לאור: פירוש נרחב של העמודות בסבלה הרצ"ב: * תוכן הפרסום * תרומתו למחקר התורני ולציבור ה'לומדים' * עבודת המכון בהקשר אליו (עבודה מקוונת, עצמאית, פילולוגית, פננת וחקר כת יד, חשיפת מקורות, החדה וביאורים). וכן: * עמודי שער * עמוד בו מופיע שם המכון המוצא לאור ובעל הזכויות השמורות * עמוד בו מופיעים שמות המתרבים * עמוד בו מופיע אזכור הקוראים לתמוכת משרד התרבות והספורט * תוכן העניינים * **תמישה** עמודים לדוגמה מתוך הפרסום.

הורה: אין להגיש ספרים למינהל החברות במידת הצורך. על המכונים יהיה להמצא את פרסומיהם לעיון מינהל החברות, אם וכאשר יתבקשו לעשות זאת.

ג. עבור עבודת מחקר שטוּם יאֵה לאוּר: כֵּל לַצֶּרֶף אֶת בֵּל הַמִּסְמָכִים הַמִּדְרָשִׁים עֲבוּר פְּרוֹסוֹם שִׁינָא לֹאֹר (כִּי שְׁפוּרָה לַעֲוֵל בְּמַעֲפֵי לֹא). בְּנוֹסֵף לִכְר, יֵשׁ לַצֶּרֶף גַּם דְּפִי טוֹיוֹטוֹת

המהווים דוגמה סבירה לצורכי הערכה וניקוד.

הערה: מכון מחקר תורני שעיסוקו העיקרי בעריכת סדרות המורכבות מייחידות מחקריות מרחבות העומדות בפני עצמן, ואשר סיים בשנת ההערכה יחידה בנו, בתיקון אשור ימ' לזיווג פוסטם

בפני עצמן, אך לא הוצאה לאור בשל הצורך המתבקש לחבר לייחודות מספרות (רזומות פרקים בודדים מתוך מסכת שלמה; ערכי אנציקלופדיה; סימנים (פרקים) הלכתיים מתוך חלק שלם וכד')

- יגיש טיטה שלמה של יחידה זו, וימקד במכתב מאורף לשאלון זה את אי הוצאתה לאור בשנת ההערכה. כל זאת, בתנאי שבשנה שקדמה לאור פרסום של המכון באותה

סדרה. שימו לב! טיוטה שלמה זו איש להגיש במהדורה אלקטרונית בלבד באמצעות כתובת הדוא"ל zippro@most.gov.il, ולא במהדורה קשיחה.

יש להסביר כל שינוי שנערך בעבודת מחקר / פרסום אשר דווחו על ידכם בשנים קודמות - ביחס לדיווחים אודותיהם בשנה זו (שינוי שם) / חוקרים / תוכן / תאריך הוצאה לאור מתוכנן או הייתה רלו' / ויש לציין השינוי האופן ברור בעזרת המסמכים בענף. אין דו בציון עובדת השינוי בלבד - יש להסביר במפורט את מזהות השינוי והסיבה לו.

וַיֵּשֶׁב בְּרֹגֶל הַמִּשְׁמָחָה אֶת מַאֲרִיב הַחִילָה הַנּוֹרָאָה וְעַל עֲרֹדֶת הַמַּחֲמָה לַעֲרִיב זֶה - 'תֹּארִיר תַּחֲלֵת עֲבוּדָה', הַכּוֹנֶה לְמוֹעֵד בּוֹ אוֹת חֻקִּים מִזֶּדֶד הַחַל לַעֲבוֹד עַל הַמַּחֲמָה.

חובה לציין את שמות החוקרים המוחלפים - בחליפו אחרים במהלך התקופה / בחליפו אחרים מסוימים החלפו / במקרה בו חוקרים מסוימים החלפו / בחליפו אחרים במהלך התקופה - **שמות החוקרים הרבנים שעבדו / עובדים על הפרסום / עבודת המחקר**: במקרה בו חוקרים מסוימים החלפו / בחליפו אחרים במהלך התקופה - **שמות החוקרים המוחלפים**.

מתאימה המעידה על הגשת הפרסום לספרייה הלאומית.

חובה למלא תאריך מדויק של הוצאה לאור של הפרסומים המוצגים: חודש ושנה עבריים ולועזיים.

אופ' הפצה: יש לציין באמצעות V אם הפרסום יצא לאור / ייצא לאור בספר **בשנת ההערכה**, כמאגר מידע, כאמצעי "ששומי" או במהדורה דיגיטלית **בחינם** (- בנוסף למהדורה רגילה). אם הפרסום יצא לאור במספר חוזרים – יש לציין זאת. לצורך ניקוד "יספח" אך ורק פרסומים שהופצו לצבור במהדורה דיגיטלית בשנת ההערכה.

ייתכן כמובן להוסיף שורות לעבלאות, בעת הצורך, אך אין לשנות את מבנה העבלה!

ש למלא את הטבלאות ונספחיהן באופן מדויק, מקצועי ומפורט, ולחתום בסופן, במקום המיועד לכך (עמוד 7)

[illegible]

2א. פרסומים שיצאו לאור

[illegible]

ב.1. עבודות מחקר שמצויות בהליכי עבודה, אך טרם יצאו לאור – בתאריכים 1.1.22 עד 31.12.22

[illegible]

יש לסמן ✓ במשבצת הבאה:

☒ רצ"ב דפים נספים, ובהם פירוט: תוכן כל פרסום / עבודת מחקר המופיעים בטבלאות + תרומתם למחקר התורני ולציבור הלומדים + פירוט עבודת המכון ביחס אליהם.

בנוסף, רצ"ב עבור כל פרסום שיצא לאור וכן טיוטות עבור עבודות מחקר הנמצאות בשלבי עבודה:

שימו לב: אין לצרף יותר דפים מהמדש.

☒ צילום עמוד שער.

☒ צילום עמוד בו מופיע שם המכון שביצע את עבודת המחקר והוציאה לאור ובעל הזכויות הבלעדי.

☒ צילום עמוד בו מופיעים שמות המחברים (החוקרים) שעבדו על הפרסום.

☒ צילום עמוד בו מופיע / יופיע כי הפרסום יצא / יוצא לאור בתמיכת משרד התרבות והספורט.

☒ צילום עמוד תוכן העניינים.

☒ צילום **חמישה** עמודים מתוך הפרסום / צילום דפי טיוטות מפורטים, באופן שיספק לצורך הערכה / טיוטת יחידה שלמה למכוני מחקר העוסקים בהוצאת סדרות, בתוספת נימוק לאי הוצאתה לאור בשנת ההערכה. שימו לב כי טיוטת היחידה השלמה תצורף במהדורה אלקטרונית בלבד, לכתובת הדוא"ל ל' zipigo@most.gov.il

הריני מצהיר בזאת על נכונות הפרטים שמולאו בשני חלקי השאלון, ועל צירוף כל הנספחים המבוקשים

חתימת מנהל המכון

שם מנהל המכון יחזאל אביטבול

תוכן מפורט לשו"ת קרית חנה דוד שני חלקים

שו"ת קרית חנה דוד נכתב על ידי רבי דוד הכהן סקלי נולד בשנת תרכ"א (1861) בעיר דבדו במרוקו, בשנת תר"ס (1900) נתמנה לכהן כראב"ד בעיר ווהראן שבאלג'יר. נפטר בשנת תש"ח (1948).

הרב היה דיין שירד לעומק הדין ותשובותיו נפוצו בכל העולם כסמכות עליונה, וכותב עליו הרב הגאון רבי עובדיה יוסף זצ"ל זה הספר קרית חנה דוד על ארבעת חלקי השולחן ערוך, פעולת צדיק לחיים, הרב הגאון המופלא, וכבוד ה' מלא, בכתם פז לא יסולה, שמו נודע בשערים, סיני ועוקר הרים וכו', אשר הפליא עצה ותושיה, ודן דין אמת לאמיתו, באשר ה' איתו, וה' עמו שהלכה כמותו.

וכן הרב הגאון הראשון לציון הרב מרדכי אליהו זצ"ל כותב עליו שהוא מפורסם בתשובותיו הקולעות למטרה ולא יחטיא, דיינא דנחית לעומקא דדינא, משיב תשובות לאלפים. מכל קצות העולם פנו אליו, לשמוע מתורתו, מפסקיו ומהנהגותיו. וכבר כתב עליו הראשל"צ הרב יעקב מאיר זצ"ל שלא הניח זוית ופינה הן בחכמה הן בתבונה, איש רב פעלים, פריו קדש הילולים.

הספר נדפס לראשונה בשנת תרצ"ה בח"י המחבר בירושלים. ונדפס שוב במהדורת צילום בשנת תשמ"ח על ידי חתן המחבר רבי דוד אבן כליפא זצ"ל.

במהדורה שלנו החדשה הכל נערך מחדש, תוקנו מאות טעויות, הוספנו הערות ומראי מקומות. בנוסף שולבו בגוף הספר מעל חמישים מהערותיהם של הגאונים הראשל"צ הרב עובדיה יוסף זצוק"ל והרב מרדכי אליהו זצוק"ל.

וכן חוקר המכון רבי אליהו מרציאנו חוקר יהדות דבדו עשה מבוא על דמותו וקורות חייו של הרב המחבר, ועבודתו הציבורית, בתקופה שבה נכנסו רוחות חדשות לאלג'יר.

כמוכן נעשה מפתח מפורט של כל האישים והמקומות שהוזכרו בספר על ידי חוקר המכון הרב יצחק גבריאל מימראן. הדבר יועיל למחקרים נוספים על התקופה הזו כאשר רואים שם את מאות השואלים מכל קצוות תבל, ואת שיטותיהם להלכה.

מכיון שהוא היה ראש בית דין חשוב, הספר הזה הוא נדבך חשוב ביסודות המשפט העברי, אשר מתווה דרך עדכנית ביסודות המשפט ההלכתי, בהתייחסות למשפט הנהוג במדינת אלג'יר אשר נשלטה באותה עת על ידי הצרפתים.

חשיבותו למחקר התורני וציבור הלומדים של הספר קרית חנה דוד

הרב דוד כהן סקלי היה ראש אב בית דין באלג'יר, בתקופה ששלט בה השלטון הצרפתי, והיה מעורב עם הבריות, וידע היטב את תהפוכות המצב הדתי של היהודים באותה תקופה, באשר השלטון הצרפתי דגל בחופש ושוויון.

שאלות שבאו לפתחו היו בזמן שכבר חלק ניכר מהיהודים החלו לעזוב את אט את הדת, ולכן התשובות שעליהם הוא עונה נוגעות מאוד לימינו.

תשובותיו מובאות בספריהם של פוסקי זמננו, כמו הראשל"צ הרב עובדיה יוסף זצ"ל, הראשל"צ הרב מרדכי אליהו זצ"ל, והרב שלום משאש זצ"ל.

בפרט בנושא המשפט העברי יש לו התייחסות גדולה בנושאים של אישות ודיני ממונות. ומכיון שאין לפוסק לפסוק דין לפני שהוא מברר מה פסקו גדולי הפוסקים לפניו, הספר הזה הוא מאבני היסוד של הפסיקה ההלכתית.

אך מכיון שספר ללא מפתחות וללא מראה מקומות הוא כספר חתום, המכון לקח על עצמו להפוך את הספר לנגיש ללומדים. הכולל מפתחות מפורטים, כותרות, מראה מקומות. ומבוא נפלא על קוים לדמותו וקורות ימיו של הענק שבענקים רבי דוד הכהן סקלי זצ"ל.

עבודת המכון בקשר לספר קרית חנה דוד

עבודת המכון כללה השואת דפוסים, תיקון של מאות טעיות, הערות ומראי מקומות, חלוקה לקטעים, שילוב בגוף הספר של עשרות הערות מהגאו הרב עובדיה יוסף זצ"ל, מבוא רחב על דמותו מחוקר המכון רבי אליהו מרציאנו, מפתח מפורט של כל האישים והמקומות שנזכרו בספר.

ספר
קריית חנה דוד

שאלות ותשובות על ד' חלקי שולחן ערוך
כולל חידושים וליקוטים חדשים

חלק ראשון

הרה"ג **דוד הכהן סקלי** זצוק"ל

מגדולי חכמי מרוקו לפני כ-150 שנה
ראב"ד אוראן (אלג'יריה)
תרכ"ב-תש"ט (1862-1948)

ועתה יוצא לאור בדפוס חדש
באותיות מאירות עיניים

הוצאת אור המערב



ירושלים תשפ"ב

המחקר נערך על ידי:



העמותה רשאית לעשות בו
כרצונה בכל עת

אור המערב הו"ל בע"מ

רח' דוד 4 רחובות הבוכרים ירושלים
ת.ד. 41241

ormaarav@gmail.com
Tel: +972-2-5372265

תוכן העניינים

דבר המו"ל.....	ז
הסכמת הרב הגאון רבי שלמה משה עמאר שליט"א.....	יא
מפתחות.....	טז
מפתחות הלכות.....	כא
מפתחות אישים.....	כג
תולדות המחבר.....	לא
מבוא.....	לה
הסכמות להוצאה הראשונה.....	נג
הסכמות להוצאה השנייה.....	סב
הקדמות.....	פא
הקדמת המחבר.....	פג
שאלות ותשובות קרית חנה דוד חלק א.....	צה

מפתחות אישים

שמות השואלים והנוכחים

בש"ת קריית חנה דוד ח"א וח"ב ובשוב דוד

ע"ס א"ב

נערך ע"י יצחק גבריאל מימראן יצ"ו

אות א

אביחצירא

רבינו דוד, ח"ב חרושים ולקוטים סי' ד.
רבינו יעקב, ח"ב חח"מ סי' ד.
כמה"ר מכלוף, ח"ב חח"מ סי' ד.

אבן דנאן

מוהר"י, ח"ב חח"מ סי' ד.
כמו"ה שלמה, ח"א האו"ח סי' ז, ח"ב חח"מ סי' ד.

אבן כליפא

מו"ה דוד (חתנו), ח"ב האו"ח סי' לד, נז, סד.

אבן צור

כמו"ה יעקב, ח"ב חאה"ע סי' כט.
מו"ה רפאל (רב"ץ), ח"ב חח"מ סי' ד.
מהר"ש, ח"א חיו"ד סי' ב, ח"ב חח"מ סי' ד.
מו"ה שלמה (שאב"ץ), ח"ב חח"מ סי' ד.

אזולאי

מסעוד בר משה, ח"ב האו"ח סי' מג ד"ה ועל, סב, חיו"ד סי' ב.

אטבול

אליהו בר דוד, בשוב דוד חאה"ע סי' י.

אליקים

הרה"ג משה מאיר חי, בשוב דוד חאה"ע סי' ט.

מבוא

קוים לדמותו וקורות ימיו של הגאון המחבר
הגאון והמקובל האלהי הרב דוד הכהן סקלי זיע"א

מאת החוקר יהדות דברו לדורותיה

מאת

הרב אליהו מרציאנו שליט"א

שנתן יד ושם לעירו ולרבניה

הרב דוד הכהן סקלי נולד בעיירה דבדו (מרוקו) בשנת תרכ"א (1861) לאביו הצדיקר' משה ב"ר יצחק ולאמו הצדקת רחל בת ר' אהרן ב"ר שמואל הכהן. רבינו מתייחס, מסטרא דזוכרא, לענף כהנים בני דוד, צאצאים של האטל הגדול רבינו דוד הכהן הראשון הנקרא ארבי לכ'ביר, ממייסדי הקהילה ומרבניה הראשונים, כפי שהרב מביא בקונטרס תולדות הד"ך ז"ל:

אנכי הצעיר דוד ... ממשפחה המיוחסת והנכבדת הנקראת בני דוד בעי"ת דבדו אשר מעולם אנשי השם והמעלה שמהם תצא תורה משורש הגזע והיחס להרבנים הגדולים בעלי תורה ויראה שהיו לפני פנינו בשלושה או בארבעה דורות אשר היתה. תורתם תורה אמת ותורתם אומנותם אשר ספרו לנו אבותינו, מפיהם ולא מפי כתבם, שאנכי הצעיר נקראתי בשם ע"ש הרב מעוז ומגדול בקש"ת רבינו דוד הגדול זיע"א...

ומסטרא דנוקבא השתייך הרב לענף כהן אריאש.

אביו של הרב, ר' משה, היה מסתחר בכפרי הסביבה, והאם רחל היא הנושאת יום יום בעול חינוך הילדים והדואגת לשכר לימוד הרב המלמד, אחר פטירת הבעל ר' משה ז"ל, האם הגבירה מאמצים בחינוך בניה על ברכי רבנן, בספר לדוד ברוך (דרוש ג) הרב מזכיר לטובה את השתדלות אמו הצדקת:

א קונטרס תולדות הד"ך עמ' ג' (הקונטרס מצורף לספר לך דוד - לדוד ברוך, ירושלים תרצ"ו), ענף בני דוד נקרא בדברו "די דוד" או "אולאד דוד".

מפתחות אישים • קרית חנה דוד

כד

מפתחות אישים • קרית חנה דוד

אלקלעי

כמו"ה בן עיון, ח"א האו"ח סי' ז.

אנושא

הר' מימון, ח"ב האו"ח סי' מג.

אנקאווא

רבי אברהם, ח"א האו"ח סי' נ, ח"ב האה"ע סי' כט.

המלאך רפאל, ח"ב האו"ח סי' לד ד"ה ועד, החו"מ סי' ג, ד.

אצראף

יעקב בר שלמה, ח"ב האו"ח סי' מג ד"ה ועל.

ארובאץ

מהר"ח, ח"ב החו"מ סי' ד.

אשריקי

הר' מרדכי, ח"ב האה"ע סי' כד.

אתוואתי

כה"ר מכלוף, ח"ב חיו"ד סי' א.

אות ב

בוחבוט

מו"ה שבת, ח"א האה"ע סי' ה.

ביביץ

ה"ר אליהו, ח"ב האו"ח סי' ב.

בלייח

מו"ה חיים, ח"א חיו"ד סי' ו, ח"ב החו"מ סי' ב.

בן אדהאן

כמו"ה יוסף נסים, ח"ב האה"ע סי' כט. בשוב דוד האו"ח סי' ד.

בן גיגי

מו"ה אליהו, ח"א האו"ח סי' טו, עד, האה"ע סי' ד.

בן וואליר

מו"ה יוסף, ח"א האו"ח סי' יד ד"ה וכן, כה, סז.

ספרים הרבה וקבע לו בית לבית מדרש". הרב ישב בבית מדרש משפחת ענקונינא [של הרב יעקב ענקונינא] "שתי שנים רצופות על התורה ועל העבודה בהנהגה טובה ויושר רב ומתנהגים בחסידות כיד ה' הטובה"^ט....

לאחר נישואיו החל הרב ללמד תלמידים, וקידש את עצמו בפרישות וקדושה יתירה, כמו שהעיד על עצמו:

הנישואין היו בחדש אדר תרמ"א ומיד אחר הפסח נשתתפתי עם חברי ר' שמואל בן חמו זצ"ל והיינו מלמדים ביחד תינוקות של בית רבן, והיינו עוסקים במלאכת שמים זאת כמו שנה וחצי, והיינו עוסקים באותם הימים ביראת השם כל היום, בתעניות ובהפסקות של שני ימים ושלשה ימים ושל ששת ימים, ובטבילות וסיגופים, והיו כל מעשינו לשם שמים....

הרב נודע כאדם קדוש וטהור, ושמו התפרסם כגדול בתורה ברחבי העיירה, תלמידים רבים התדפקו על דלת ישיבתו: "אחר כך הוא היה מלמד תינוקות מקרא ואנכי הצעיר הייתי מלמד תלמידים בתלמוד, כמו עשרה תלמידים, אחר זאת קבעתי לתלמוד עם התלמידים בפני עצמי, וב"ה שעזרני ה' ולמדתי תלמידים הרבה ראשונים שניים ושלישים ורובם יצאו ת"ח"^{יא}.

רבי שלמה הכהן זגורי ז"ל בספרו ויקץ שלמה (ירושלים תש"ל) מזכיר כמה שמות מתלמידי הרב: ועשה ישיבה בביתו והעמיד תלמידים הרבה שיצאו חכמים מתחת ידו... אחד מהם הוא ר' מרדכי הכהן זגורי... ר' משה בן גיגי זצ"ל... ר' אליהו מרציאנו בהזה"ב ר' שלמה (מרציאנו) בן עכו, הרב דוד מרציאנו והרב ציון אחיו בניו של הר' החה"ש ר' משה מרציאנו בן עכו זצוק"ל... ר' שלמה הכהן זצוק"ל מחבר ספרי השו"ת ויאסוף שלמה, לך שלמה, המעלות לשלמה... הרב שמואל מרציאנו מחבר הספר ויען שמואל... ר' דוד מרציאנו (בן ר' יצחק) בן עכו... הרב יצחק הכהן, הרב אליהו בן גיגי מחבר הספר החשוב "קול צעקת הרועים" ועוד. רבינו אברהם בן סוסאן ותלמידו הגדול הרב דוד הם הם מקימי עולה של תורה בדבדו בין השנים תר"ל-תרנ"ז.

^ט ראה קונטרס תולדות הר"ך עמ' ד'. נראה שהרב קבע סדר לימוד עם החברותא כמנהג ההסגר אשר היה נהוג בערי המערב, ששני התלמידים לא יצאו כלל וכלל מחדר העליה כל השבוע, וישבו ולמדו ברציפות מיום ראשון עד יום שני. בדבר נהגו כך יחיד סגולה. אביו של מר זקני ז"ל הרב אליהו בן ר' שלמה למד בדרך זו עם החברותא שלו הרב אליהו בן ר' דוד מרציאנו.

^י תולדות הר"ך עמ' ה'.

^{יא} שם.

בשנת תרנ"ו (1896) רצה הרב להגשים את חלומו חייו, לעלות לארץ האבות ולחונן את עפרה, משנודע הדבר לבני הקהל פנו אליו רבים והפצירו בו להשאר בעירו ובביתו. פניית הקהל עשתה רושם והוא דחה לעתיד רחוק יותר, אם בכלל, את הנסיעה לארץ ישראל. הרב עמד על דעתו לצאת, בכל זאת, לאלג'יריה הקרובה, לשבת "ימים אחדים" בבית חמיו בעיירה מגניא. היציאה מדבדו היתה בחודש אייר תרנ"ו, וכעבור שנה, באייר תרנ"ז, ביקר הרב לראשונה בעיר תלמסאן הסמוכה, שם, ערך ביקור נימוסין אצל המרא דאתרא הרב חיים בליית. בהעדר מרביץ תורה בקהילה פנה הרב בליית לרבו והציע "ללמוד בני ישראל קשת בתורה שבעל פה להעלותם אל התלמוד". ההצעה מפי רבה הגדול של תלמסאן קסמה לרב והוא קיבל את התפקיד. היציאה הזמנית מדבדו הפכה לקבע, והרב החליט לפעול למען שמירת גחלת התורה והאמונה בקרב יהודי אלג'יריה שהיו נתונים באותה עת תחת השפעתה ההרסנית של תרבות צרפת.

קבוצה גדולה של צעירים הצמאים לתורת ה' התארגנה סביב הרב "והייתי מלמדם בבית כנסת הנקרא בית כנסת הרב (הוא רבינו אפרים אנקאווא ויע"א) ולמדתי עמם עד שנת תר"ס, וב"ה שרובם יצאו מתחת ידי תלמידי חכמים יודעים ללמוד בטוב ולמדתי עמם מסכת פסחים, ובאותו זמן כתבתי חידושים על פסחים, על סוגיית רבי חנינא סגן הכהנים אשר המה בכתובים בספרי קרן לדוד".

הרב חיים תואתי, רבה האחרון של תלמסאן, היה אחד מהתלמידים ההם, שמו של רבינו יצא לטהילה ולתפארת בקהילות האיזור, ובשנת תר"ס (1900) פנו ראשי קהילת אוראן אל רבינו ובקשוהו לשמש כראש ישיבת "זאת ליהודה". מאחורי הפניה הזו עמד הגאון הרב יוסף בן וואליד, מחבר הספר "שמו יוסף", ובנו של הגאון רבינו יצחק בן וואליד. בתקופה ההיא לימוד התורה נחלש והתרופף וכמעט "שנשתכחה תורה מעי"ת אוראן יע"א", והרב ידע על מצבה הרוחני הירוד של קהילת אוראן שם "נתמעטה האמונה וירד הדר התורה ונתרבו המינות והאפיקורסות".

בשנת 1934, לאחר שלשים שנה של עשייה ועבודת קודש באוראן, לא מהסס הרב לתאר מצבם העגום של בני התורה המעטים: "...ומה יעשו אזובי קיר כמונו היום שרבה

יב תולדות הד"ך עמ' ז'.

יג ראה קרית חנה דוד (ח"א או"ח סימן ק"ז): שנת קול שש'ן (תרנ"ז), היא שנה שיצאתי מעיר מולדתי דברו יע"א בסוף חודש ניסן ובאתי אני וביתי לעיר מגניא לבית מר רבי זצ"ל.... וישבתי בביתו שנה תמימה ומשם עליתי והתיישבתי בעיר תהלה תלמסאן יע"א שלש שנים, ואחר כך באתי לפה והראו יע"א בשנת אתה סת' ל' בחודש סיון.

יד תולדות הד"ך עמ' ח'.

זו שם עמ' ט'.

זז שם.

קריית חנה דוד • הלכות קריאת ספר תורה - סימן כג קמא

תשובה מדבריו שהוסיף וכתב, וכן נראה נמי אם התחילו ביום הכניסה בתפלה ביו"ד וקודם קריאת התורה הלכו מקצתם אין קורין בתורה בפחות מיו"ד. ומדנקט קודם קריאת התורה משמע הא התחילו לקרות בתורה גומרים קריאת התורה נמי.

אחר כך ראיתי להרב מגדל עוז בהרמב"ם הלכות תפלה פרק י"ג הלכה ו' שהביא הירושלמי הנז', וראיתי לו שהעתיק דברי הירושלמי הנזכר שכתוב ומפורש בהם כך וז"ל אין פורסין על שמע פחות מיו"ד, התחילו בעשרה והלכו להם מקצתם גומרין. אין קורין בתורה פחות מעשרה, התחילו בעשרה והלכו להם מקצתם גומרין. אין קורין בנביא וכו' ע"ש. הרי לך בהדיא דהירושלמי קאמר שגם בתורה אם התחילו בעשרה ויצאו מקצתם גומרין. וזה הירושלמי הביאו הרב ב"י בתחלת סי' נ"ה ע"ש, וכתב שכתבוהו הרי"ף והרא"ש בפרק הקורא את המגילה עומר ע"ש. אלא שהם השמיטו הא דאין קורין בתורה פחות מעשרה התחילו וכו' כמו שהעתיק הרב מגדל עוז וכמשמעות הרב תרומת הדשן. ועיין בטור ובשו"ע סי' קמ"ג סעיף א' וע"ש בב"ח:

ומעתה אבוא אעיר מהא שפסק הרמב"ם ז"ל בפרק י"ג מהלכות תפילה הלכה ו', שמונה פסוקים שבסוף התורה מותר לקרות אותם בבית הכנסת בפחות מעשרה וכו', ולפיכך מותר ליחיד לקרות אותם ע"ש. והראב"ד ז"ל שם השיג וכתב, לא שמענו דבר זה מעולם וכו' ומ"ש הוא זרות והצבור היכן הלכו עכ"ל. ועל זה בא רבינו כסף משנה לישב דברי הרמב"ם ז"ל, וז"ל ומה שכתב שהוא ענין זרות, יש לומר דמשכחת לה שהיו עשרה בבית הכנסת ויצא אחד מהם, או שלא היה בבית הכנסת אלא חשעה, עכ"ל. והשתא במאי עסקינן, אי שיצא אחד קודם קריאת התורה, היכי קראו מתחילה עד שהגיעו לשמונה פסוקים, הא הדין נותן שאם יצאו

ולאחר קריאתו יחזור הלוי או הכהן הקורא במקום לוי יחזור ויקרא ג' פסוקים במקום שפסק העולה לפניו ויברך לפניו ולאחריה וזה יותר טוב משיעלה אחר להשלים מנין הקרואים כדי שלא יהיה נראה כמוסיף כנ"ל. ועי' להרב מגן אלף בס' זה ועי' להרב חיי אדם כלל ל"א ס' ו"ך ולהרב פקודת אליעזר בסימן זה.

שנים עשר יום לחודש כסליו כאן שנה למען תחיון פה והראן יע"א.

ב"ד קטינא עריך בעזרת
הבורא, הצעיר ע"ה
דוד הכהן סקלי ס"ט.

סימן כג

אם באמצע קריאת ס"ת יצאו מקצתן ולא נשארו יו"ד, אם גומרים הקריאה כדין קדיש או לא?

שאלת אם הוציאו ספר תורה והתחילו לקרות בעשרה ויצאו מקצתן, אם יכולים להשלים מנין העולים כדין אם התחיל לומר קדיש או קדושה בעשרה ויצאו מקצתם שגומרין אותו הקדיש או הקדושה. וכמו שפסק מרן בשו"ע או"ח סי' נ"ה סעיף ב' וסעיף ג', או לא?

תשובה: הנה נראה דדינם שות, דמאי שנא, וכן משמע להדיא מתשובת הרב תרומת הדשן סי' ט"ו, והעתיקה מרן ז"ל בב"י סי' זה בס' נ"ה, שהביא לשון הירושלמי שהביאו האשירי והמרדכי פרק ג' דמגילה, דפורסים על שמע וכו' וקריאת התורה ומפסיד בצבור, אע"ג דתני בהו בכולהו אין פותחין בהם בפחות מעשרה, מ"מ אם התחיל בעשרה גומרין ע"ש. ומשמע דגם בקריאת התורה נמי קאמר הירושלמי שאם התחיל בעשרה גומרין אף שיצאו מקצתן. וכן נראה נמי מאותה

כולם לעלות, ולזה האחרון דעתי נוטה עכ"ל ע"ש. והנה לפי הצד הראשון, אתו דבריו הכא שפיר וכמו שכתבנו, דהיינו בכל התורה כולה ישרים דוקא אותו שעלה כבר לדין, אבל בשמונה פסוקים יעלה גם כן אחר כמו שכתבנו אג"כ בענ"ד.

ולפי נמיית הרב לצד השני אתי נמי שפיר, והוא, דהנה מצינו להרב מגן אברהם בתחילת סי' קמ"ג הלכות קריאת ס"ת ס"ק א', שהביא דברי הכסף משנה האחרונים, וכתב עליהם וז"ל ומשמע שם דלא יקרא אלא ו' עם המפמיר ועיין סי' רפ"ב עכ"ל. ורוצה לומר שאין להוסיף יותר מו' ואף המפמיר יהיה אותו השביעי, ועיין להרב מוצית השקל שם, ולפי המבואר אתי שפיר דברי הכסף משנה שכתב כאן על שמונה פסוקים דהיינו החילוק שיש בין שאר התורה לשמונה פסוקים הוא זה דבשאר התורה אם אין שם עשרה אין יכולים להוסיף יותר מו' ובשמונה פסוקים יכולים להעלות בהם מה שירצו שמוסיפין בהם ודוק:

סימן כד

ס"ת שנמצא תפור היריעות שלא בסדרן, אי פסול לקרות בו או לא?

שאלה: ספר תורה שנמצא תפור שלא בסדר, דהיינו שחיברו את היריעות אחת אל אחת פרשת תזריע לפרשת צו, ואחר כך תפרו וחיברו פרשת שמיני לפרשת תזריע ואינו חסר כלל, אלא שתפרוהו שלא בסדרו, אם פסול לקרות בו וצריך שיוציאו ס"ת אחר, או אין לפוסלו בכך:

תשובה: הנה מצאנו לתשב"ץ חלק ראשון שאלה קע"ו, והביאה הב"י ביו"ד סי' רע"ו כבדק הבית, שנשאל על ס"ת שחסר ממנו פסוק

קודם קריאת התורה אין קורין בתורה, וכמו שפסק הרב תרומת הדשן. ואי יצאו לאחר שהתחילו לקרות בעשרה ואחר כך יצאו, הא לפי מה שמבואר לעיל גם בשאר התורה גומרין ומשלימין, ואם כן אמאי קאמר הרמב"ם ז"ל דבשמונה פסוקים מותר לקרותם בבהב"ג בפחות מעשרה מפני שהם משונים, הא קימ"ל דגם בשאר התורה הדין כן שאם יצאו מקצתם אחר שהתחילו לקרות משלימין וגומרין, וצ"ע.

ואפשר לומר דמיירי שקראו הסדר עד שמונה פסוקים, ואירע להם אונס ולא השלימוהו ויצאו כולם, ואחר עבור האונס באו להשלים הפרשה, בזה קאמר שיכולין לקרות שמונה פסוקים בפחות מעשרה. אלא שלשון הרב כסף משנה שכתב ויצא אחד מהן אין שייך לפרש כן.

ואפשר לומר דסובר הרב כסף משנה דגם דאמר בירושלמי שאם הלכו מקצתם גומרין, רוצה לומר העולה שכבר התחיל יגמור מה שצריך לקרות, אבל לא יעלה אחריו אחר לקרות כיון שהוא עדיין לא התחיל, אבל בשמונה פסוקים יכול אחר לעלות ולהתחיל קריאתו וברכותיו כאלו השמונה פסוקים, כיון שהם משונים וק"ל:

אחר כך ראיתי להרב כסף משנה בהלכות תפלה פרק ח' הלכה ו', שכתב וז"ל ומספקא לי אי הני מילי לדידהו שהעולים לקרות לא היו מברכים אלא הראשון והאחרון, וכיון שהתחיל האחד ובירך אע"פ שלא נשאו עשרה אינו מפסיק מלקרות עם כולם, משום דכולהו כחד גברא דמו, אבל לדין דכל אחד מברך תחילה וסוף נימא דדוקא אותו הקורא כיון שבירך תחילה ישרים לקרות ויברך בסוף, ולא יעלה עוד אחר לקרות. או נימא כל שלא עלו כל העולים לא נגמרה המצוה, וכיון שהתחיל אחד לעלות ובירך אע"פ שלא נשאו עשרה צריכים

1 ראה מש"כ הגר"ע יוסף זצ"ל בהערות שבראש הספר (את ה').